Brief t.b.v. Kabinetsformatie

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
info@tweedekamer.nl
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Herstel van financiële basis van gemeenten

Gemeenten in Nederland, juli 2021

Geachte informateur/formateur

Nederland hoopt in de loop van dit jaar de coronacrisis achter zich te laten en onze maatschappij weer te herstellen, zowel op economisch als maatschappelijk gebied. Kinderen en jongeren kunnen weer volop jong zijn, plezier maken, leren en zich voorbereiden op hun toekomst. Het lukt ons om weer rust te brengen in de gezondheidszorg, we bestrijden met elkaar de eenzaamheid onder velen. We bouwen met elkaar voldoende woningen om de woningnood te keren, ondernemers kunnen weer ondernemen en gezamenlijk werken we aan oplossingen voor allerhande problemen.

Gemeenten spelen hierbij een grote rol, en de gemeenteraden staan klaar om samen met de colleges en de ambtelijke organisaties keihard te werken om Nederland te laten floreren.

Maar op dit moment ontbreekt op heel veel plaatsen in Nederland het basisfundament: een gezonde financiële situatie waarbij structurele lasten betaald kunnen worden door structurele inkomsten. Dat fundament is in de afgelopen jaren met grote klappen onder de gemeenten weggeslagen. Wij noemen hieronder de belangrijkste oorzaken en gevolgen, waarbij we ze kort aanstippen. Indien u nadere vragen heeft kan er bij ieder van de gemeenteraden die deze brief ondertekenen navraag worden gedaan.

Jeugdzorg

Het is uit allerlei onderzoek meer dan duidelijk geworden dat gemeenten sinds de invoering miljarden tekort zijn gekomen. Hierbij doet zich een misverstand voor: In de media lijkt het er vaak op dat er te weinig geld is gegaan naar de instellingen die zich bezighouden met jeugdzorg. Wat volledig onderbelicht blijft is dat de gemeenten heel veel geld juist wel heb-

ben uitgegeven aan de jeugdzorg, en hebben geïnvesteerd in verbeteringsmogelijkheden.

Bij dit laatste zijn de gemeenten behoorlijk gehinderd doordat de wet erg veel ruimte laat voor verwijzingen door derden, en de jeugdzorg nauwelijks afbakeningen kent. Dus naast geld voor het wegwerken van wachtlijsten bij de gespecialiseerde instellingen en naast aanpassingen in de wet is het óók nodig dat de gemeenten worden gecompenseerd voor de miljarden die zij sinds de start in 2015 hebben uitgegeven voor de jeugdzorg, waarbij de tekorten zijn gecompenseerd door talloze bezuinigingen op alle aspecten van het gemeentelijke domein. Wij verwijzen voor de volledigheid naar artikel 108 van de Gemeentewet.

Opschalingskorting

Gemeenten worden toenemend gekort via het gemeentefonds. De opschalingskorting was ooit – en alleen in nooitbewezen theorie - gebaseerd op mogelijke besparingen, maar die zijn er niet, waardoor gemeenten oplopend bezuinigingen in de organisatie moeten doorvoeren.

Abonnementstarief Wmo

Voor het verschil in eigen bijdrage van bestaande cliënten zijn de gemeenten gecompenseerd. Niet voor de zogenaamde aanzuigende werking van deze regeling die door het Rijk is ingevoerd. Mensen die voorheen zelf hun voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp, betaalden, kunnen nu, ondersteund door de wet, succesvol een beroep doen op de Wmo. Los van de politieke mening over deze gang van zaken: de gemeenten draaien op voor de kosten.

Raden in Verzet

Gemeenten kregen en krijgen de begrotingen niet meer sluitend, waardoor toenemend bezuinigingen nodig zijn. Deze bezuinigingen hebben ervoor gezorgd dat de gemeenten niet meer toekomen aan hun normale takenpakket en dat vele gemeenten de laatste jaren structurele uitgaven dekken met incidentele middelen en ieder jaar weer voor de vraag staan op welke waardevolle voorzieningen – zwembaden, bibliotheken, onderhoud openbare ruimte, sportmogelijkheden, buurthuizen, welzijnswerk, vergunningverlening, culturele evenementen, etc. etc. – er nog verder bezuinigd kan worden.

Maar... raadsleden zijn raadslid geworden omdat zij het beste willen voor hun gemeente en niet om de eigen gemeente kapot te bezuinigen.

Daarom werken gemeenteraden sinds medio 2020 samen om aandacht te vragen voor de deplorabele situatie waarin de gemeenten verkeren.

Om een indruk te krijgen van de gevolgen verwijzen wij u naar:
YouTube Voorbeelden Raden in Verzet

En naar ons congres van 26 maart 2021:
Congres Raden in Verzet

Omdat het zo niet verder gaat, is via onze motie
Zonder geld geen gemeenten
ingediend door Zoetermeer, Etten-Leur, Middelburg, Velsen, Houten, Laren, Leusden en Enkhuizen,

aan het bestuur van de VNG opgedragen om, als de problemen van de gemeenten niet structureel worden opgelost, steeds verdergaande maatregelen door te voeren. Daarbij hoort ook dat voorkomen wordt dat gemeenten ooit nog in de situatie kunnen komen dat er taken zonder voldoende middelen worden overgedragen. Wij hopen dat die maatregelen niet nodig zijn en dat het nieuwe kabinet ervoor gaat zorgen dat Rijk en gemeenten in goede verstandhouding met elkaar kunnen samenwerken.

Zorgen voor de toekomst

Gemeentebesturen kunnen geen degelijk financieel beleid voeren en meerjarige toekomstplannen maken als het voortdurend onduidelijk is op welke inkomsten uit het gemeentefonds er gerekend kan worden. Hoe maken we goede afspraken in de jeugdzorg, terwijl er alleen voor 2022 een tegemoetkoming (met hierbij alweer bezuinigingen die nog haalbaar moeten blijken) is afgesproken?

Wat moeten we volgend jaar wegbezuinigen als het abonnementstarief Wmo bij de toenemende vergrijzing voor steeds grotere tekorten zorgt? Hetzelfde geldt voor de opschalingskorting. En hoe komen alle gemeenten goed uit de herijking als we alleen tekorten kunnen herverdelen?

Gemeenten hebben al flink veel geld uitgegeven ten behoeve van het invoeren van de Omgevingswet terwijl die voor ons uit blijft schuiven en we nog onvoldoende zicht hebben of gemeenten dit budgetneutraal kunnen uitvoeren. Hetzelfde geldt voor nieuwe taken zoals de inburgeringswet en de plannen die een nieuw kabinet ongetwijfeld zal willen maken. Gezien de ervaringen houden we ons hart vast. Hoeveel klussen moeten we straks voor het Rijk klaren zonder voldoende sturingsmogelijkheden en zonder voldoende middelen?

En hoe blijven we kandidaten vinden voor het gemeentelijk bestuur? Als wij als raadsleden en als collegeleden als hoofdtaak hebben om aan onze inwoners uit te leggen dat we niet genoeg voor ze kunnen doen?

Oproep voor nieuw kabinet

Natuurlijk hopen we op een voortvarende kabinetsformatie met prachtige plannen voor Nederland. Maar wij verzoeken het toekomstige kabinet om zo spoedig mogelijk te zorgen voor een structurele oplossing voor de problemen van de gemeenten. En daarna hopen we op zodanige afspraken dat er weer respect komt voor elkaars rol in Nederland. Gemeenten kunnen niet zonder voldoende middelen van het Rijk, maar het Rijk kan ook niets bereiken als de gemeenten niet voluit kunnen functioneren. Als het Rijk wil dat zaken op gemeentelijk niveau worden opgepakt, dan hoort daar geld bij én de mogelijkheid om zelf beleidsbeslissingen te kunnen nemen, passend bij de eigen gemeente!

In de bijlagen treft u per gemeenteraad de ondersteuning aan deze brief aan.

Hoogachtend,
Raden in Verzet

radeninverzet@gmail.com

We zijn raadslid geworden omdat we het allerbeste willen voor onze gemeente en niet om de gemeente kapot te bezuinigen!

gemeente
Zoetermeer

Gemeenteraad Zoetermeer

De gemeenteraad van Zoetermeer is medeondertekenaar van de brief t.b.v. de Kabinetsformatie.

Wij vullen graag aan: in Zoetermeer zijn al vele miljoenen wegbezuinigd. In 2019 voerde de gemeente – het was toen hoogconjunctuur - meer dan 60 bezuinigingen door op alle mogelijke gebieden. Dit betekent dat de wijkposten allemaal zijn gesloten, dat de wijkbibliotheken omgevormd moeten worden, dat er minder zwemmen via de ZoetermeerPas wordt verstrekt, dat het onderhoud van het openbaar gebied op een te laag niveau wordt verricht etc. etc. Het valt niet meer uit te leggen aan onze bewoners!

Gemeente Zoetermeer

Handtekening:

drs. M.J. Bezuijen
Burgemeester

Handtekening:

drs. R. Blokland MCM
Griffier